

Estudis Fònics de l'Espanyol: Perspectives i Problemes

Codi: 104611

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	3	0
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: María Jesús Machuca Ayuso

Correu electrònic: MariaJesus.Machuca@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Dolors Poch Olivé

Antonio Ríos Mestre

Prerequisits

L'alumnat ha de conèixer els fonaments i les eines metodològiques per aconseguir un anàlisi dels sons de la llengua espanyola. Ha de saber gestionar la bibliografia i la informació i interpretar-les d'una manera crítica. A més, ha d'estar capacitat per redactar correctament un text científic.

Objectius

El contingut d'aquesta assignatura pretén que l'alumnat sigui capaç d'examinar com els coneixements fonètics poden aplicar-se a altres disciplines per a la detecció de problemes i la millora d'aquests en la mesura que sigui possible; l'ensenyament de l'espanyol com a llengua nativa i com a llengua estrangera o les patologies de la parla són un exemple d'això. A més, aquest coneixement fonètic facilita la tasca de l'expert a l'hora d'identificar fenòmens lingüístics rellevants en el senyal de la parla, com pot ser la realització de determinats sons deguda a factors que contribueixin a identificar un parlant en el camp de la fonètica judicial o la millora d'aplicacions en l'àmbit de les tecnologies de la parla.

Competències

Llengua i Literatura Espanyoles

- Descriure l'estructura de la llengua espanyola i distingir-ne els aspectes sistemàtics i normatius.
- Emmarcar tipològicament els principals fenòmens de la llengua espanyola i relacionar-los amb fenòmens similars d'altres llengües romàniques.

- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el mètode experimental als estudis de fonètica.
2. Descriure les característiques articulatòries, acústiques i perceptives dels elements segmentals i suprasegmentals.
3. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
4. Identificar els processos fonològics dels segments de l'àmbit de la síl·laba.
5. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
6. Resoldre problemes de manera autònoma.
7. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

1. Els sons de l'espanyol

Processos fonètics relacionats amb el vocalisme i amb el consonantisme.

2. Dificultats en la pronunciació de l'espanyol

Definició del concepte d'error. Els sons o combinacions de sons més complexos per al parlant nadiu. Els sons o combinacions de sons més complexos per al parlant estranger.

3. Dificultats en l'assignació dels trets prosòdics

Els trets prosòdics: nivell fonètic i nivell fonològic. Prosòdia i pragmàtica al parlant nadiu. Prosòdia i pragmàtica en el parlant estranger. El ritme de l'espanyol (Prof. Antonio Ríos).

4. Patologies de la parla i coneixement fonètic

Interdisciplinarietat en la determinació de patologies. Tipus de trastorns relacionats amb els sons de la parla (TSH): funcionals i orgànics. Tasques d'exploració relacionades amb la producció de sons i fonemes: paraules, pseudoparaules, repeticions, descripcions de làmines i converses. Estudis de cas.

5. Fonètica judicial i coneixement fonètic

Tipus de mostres de parla: veu dubitada i veu indubtable. Condicions d'enregistrament. Rellevància dels paràmetres acústics. Estudis de cas.

6. Tecnologia de la parla i coneixement fonètic

Sistemes de síntesi i de reconeixement de la parla. Funcions de l'expert fonetista: avaluació de la parla generada per un sistema automàtic i fenòmens de parla espontània en un sistema de reconeixement. Estudis de cas.

7. Fonètica i Poesia (Prof. Dolors Poch)

L'estructura fònica de el text poètic: la rima, el vers i les seves modalitats (distribució d'accentos), el ritme i els seus condicionants. De el text escrit a la recitació: estils de recitat, la relació entre el tipus de poema i la forma de recitar-lo. La recitació, per part dels poetes, dels seus propis textos.

Metodologia

L'aprenentatge d'aquesta assignatura es distribueix de la manera següent:

- Activitats autònomes. Aquestes activitats inclouen tant el temps dedicat a l'estudi personal per ampliar els coneixements o aprofundir en algun aspecte que es necessiti, així com el temps de preparació d'activitats tant de comprensió lectora com de producció escrita.
- Activitats dirigides. Aquestes activitats es divideixen en classes magistrals i en pràctiques i seminaris dirigits pel professor en la qual es discutiran exercicis proposats sobre els continguts explicats a classe.
- Activitats supervisades. Es tracta de tutories programades pel professor, dedicades a la correcció i comentari de problemes relacionats amb els diferents camps d'especialització fonètica explicats.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Clase magistral	30	1,2	1, 2, 4, 7
Resolució d'exercicis	26	1,04	1, 7
Tipus: Supervisades			
Supervisió i revisió d'exercicis	20	0,8	6, 7
Tipus: Autònomes			
Ampliació de coneixements	30	1,2	1, 3, 7
Preparació d'activitats de comprensió lectora	17	0,68	1, 2, 6
Preparació d'activitats de producció escrita	14,5	0,58	2, 5, 7

Avaluació

- Es tindrà en compte l'assistència a classe.
- Realització d'una prova teòrica (40%).
- Realització d'un treball pràctic (40%).
- Presentació i defensa del treball pràctic (20%).
- Les tres proves d'avaluació són obligatòries.
- Si un alumne es presenta a una de les tres proves es considerarà NO AVALUABLE.
- La recuperació de l'assignatura és obligatòria quan s'hagi obtingut una nota inferior a 5. El treball no és recuperable.
- Aquells alumnes que han obtingut en la nota mitjana una qualificació per sota del 3,5 no poden presentar-se a recuperació.

- En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

- En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams o de plataformes similars, assegurant que tot l'estudiantat hi pot accedir.

PLAGI

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0 i aquestes activitats no seran recuperables.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentació oral del treball	20%	1	0,04	3
Prova teòrica	40%	1,5	0,06	1, 2, 4, 6, 7
Treball sobre algun aspecte fonètic	40%	10	0,4	1, 5, 7

Bibliografia

Alegre, J. R. y Pérez Calleja, M. (2008). *Guía práctica de los trastornos del lenguaje. Descripción e intervención*. Lebón. Tomo II.

Armisen, A. (1998). Notas de lectura a "Para que yo me llame Ángel González". *Gramma y cal: Revista insular de filología*, 2: 129-146.

Bernadet, A. (2005). La voix et la machine, *Le Français aujourd'hui*, n° 150, Voix. *Oralité de l'écriture*, pp. 9-17.

Bertinetto, P. M. (1989) Reflections on the dichotomy «stress» vs. «syllable-timing». *Revue de Phonétique Appliquée*, 91-92-93, 99-127.

Bhatia, T. K. y Ritchie, W. C. (Ed.). (2013). *The handbook of bilingualism and multilingualism*. Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781118332382>

Borzone, A. M. y Signorini, A. (1983). Segmental duration and rhythm in Spanish, *Journal of Phonetics*, 11, 117-128.

Dauer, R. M. (1983). Stress-timing and syllable-timing reanalyzed. *Journal of Phonetics*, 11, 51-62.

Dauer, R. M. (1987). Phonetic and phonological components of language rhythm. En *Proceedings of the Eleventh international Congress of Phonetic Sciences*, vol. 5 (pp. 447-450). Tallin: Academie of Sciences of the Estonian S.S. R.

Dellwo, V. (2006). Rhythm and speech rate: a variation coefficient for deltaC. En Karnowski P. y Szigeti, I. (Ed.), *Language and language processing* (pp. 231-241). Frankfurt am Main: Peter Lang.

Frau, J. (2017). Los poetas en su voz: modelos de ejecución y ejemplos de ejecución, *Rythmica*, 15: 13-32.

Gil, J. (2007). *Fonética para profesores de español: de la teoría a la práctica*. Madrid: Arco/Libros.

- Gil, J. (2016). Fonética. En: J. Gutiérrez-Rexac (Ed.), *Enciclopedia de lingüística hispánica* (Vol. 1, pp. 64-80). London: Routledge.
- Grabe, E. & Low, E. L. (2002). Durational variability in speech and the rhythm class hypothesis. En C. Gussenhoven y N. Warner (Eds), *Papers in Laboratory Phonology*, 7 (pp. 515-546). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Hidalgo, A. y Quilis Merín, M. (2012). *La voz del lenguaje: fonética y fonología del español*. València: Tirant Humanidades.
- Hualde, J. I. (2014). *Los sonidos del español*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Llisterri, J. (1991). *Introducción a la fonética: el método experimental*. Barcelona: Anthropos (Autores, Textos y Temas, Lingüística, 3).
- Machuca, M. J., Ríos, A., & Llisterri, J. (2014). Conocimiento fonético y fonética judicial. En A. Hidalgo, C. Hernández, & F. J. Cantero (Eds.), *La fonética como ámbito interdisciplinar. Estudios de fonopragmática, fonética aplicada y otras interfaces. Quaderns de Filologia: Estudis Lingüístics XIX* (pp. 95-111). València: Universitat de València.
http://liceu.uab.cat/~joaquin/publicacions/Machuca_Rios_Llisterri_15_fonetica_judicial.pdf
- Marrero, V. (Ed.). (2017). *Introducción a la fonética judicial. Variación inter e intralocutor en español. El proyecto VILE*. València: Tirant Lo Blanch.
- Congosto Martín, Y., Montero Curiel, Mª L. y Salvador Plans, A. (Eds.). *Fonética experimental, educación superior e investigación*. Madrid, Arco-Libros.
- Martínez Celdrán, E. y Fernández Planas, A. M. (2013). *Manual de fonética española*. Barcelona: Editorial Ariel.
- Matías-Guiu, J.A., García-Ramos, R. (2013). Afasia progresiva primaria: del síndrome a la enfermedad. *Neurología*, Vol. 28. Núm. 6, 366-374.
<https://www.elsevier.es/es-revista-neurologia-295-articulo-afasia-progresiva-primaria-del-sindrome-S0213485312>
- Nolan, F. y Asu, E. L. (2009). The pairwise variability index and coexisting rhythms in languages. *Phonetica*, 66, 64-77.
- Oliva, S. (2006). *Tractat d'elocució*, Barcelona, Empúries.
- Petisco, J.M.; López, R. M. (2014). A veces la voz dice más que las palabras. *Cuadernos de la Guardia Civil. Revista de Seguridad Pública*, 3ª época, 49: 121-140.
- Pointon, G. E. (1980). Is Spanish really syllable-timed? *Journal of Phonetics*, 8, 293-304.
- Ramus, F., Nespor, M., Mehler, J. (1999). Correlates of linguistic rhythm in the speech signal. *Cognition*, 73, 265-292.
- Rose, P. (2002). *Forensic speaker identification*. London: Taylor & Francis.
<http://zhenilo.narod.ru/main/students/rose.pdf>
- Toledo, G. (1988). *El ritmo en español. Estudio fonético con base computacional*. Madrid: Gredos.
- Torre, E. (2003). Sílabas y acentos. Fundamentos fonéticos y fonológicos del ritmo, *Rythmica*, 1,1: 273-301.
- Utrera, M.V. (2003). Ritmo y sintaxis en el verso libre, *Rythmica*, 1,1: 303-333.

NOTA

Se facilitará en los materiales de clase bibliografía más específica